

3-trinnsstrategien for overvannshåndtering er et sentralt grep for å gjøre samfunnet mer robust mot mer styrtregn.

Illustrasjon: SINTEF/SFI Klima 2050.

Klimatilpasning i plan- og byggesaksprosessen

Arealplanlegging er det viktigste virkemiddelet kommunene har for å forme og tilpasse de fysiske omgivelsene i samfunnet til forventede klimaendringer. I tidligere forskning om klimatilpasning i arealplanlegging er det derimot funnet at flere av kommunene mangler klimatilpasning tydelig integrert i sine planverk. I en ny masteroppgave ved NTNU har vi vist hvordan overvannshåndteringen kan sikres gjennom å ta flere grep i plan- og byggesaksprosessen.

Elin Meinich Riise og Terje Skjeggedal

Institutt for arkitektur og planlegging

Berit Time og Lars Arne Bø

SINTEF

Masteroppgave

Masteroppgaven til Elin undersøker hvordan klimatilpasningshensyn, knyttet til økt nedbør, kan sikres gjennom plan- og byggesaksprosessen og hvordan virkemidlene i plan fungerer i praksis for hva som tillates i en byggesak. Dette er gjort ved å undersøke dokumentene knyttet til saksgangen i fire caseområder, to i Oslo og to i Trondheim. Det er gjennomgått dokumenter som ROS-analyse, overordnet VA-plan, planbeskrivelse, reguleringsbestemmelser og plankart, samt dokumenter knyttet til byggesaken fra rammetillatelse til ferdig attest. Det er i tillegg intervjuet relevante fagfolk for å få deres perspektiver på hva som er bra og dårlig med dagens praksis.

Større oppmerksomhet på overvannshåndtering i dag

Resultatene fra casestudie viser at

det er en forskjell mellom nye og eldre planer, samt en forskjell mellom kommunene de er utarbeidet i. I den nyeste reguleringsplanen er det benyttet langt flere og mer konkrete planbestemmelser enn det er gjort i de resterende caseområdene. Plankartet er i større grad benyttet som et virkemiddel og overvann ser ut til å bli redegjort for tidligere i planprosessen. Det som hittil er ferdig behandlet og gitt tillatelse til i byggesaken, ser ut til å være i overensstemmelse med reguleringsplanen.

Mer vekt på 3-trinnsstrategien i Oslo

Praksisen i Oslo og i Trondheim er noe forskjellig, der Trondheim minner mer om det tradisjonelle. I Trondheim står fordrøyningsmagasin sterkt som det foretrukne tiltaket for trinn 2 i 3-trinnstrategien og naturbaserte løsninger er ikke benyttet i caseområdene. Casene fra Oslo har derimot tatt i bruk flere åpne og naturbaserte løsninger og 3-trinnstrategien er tydelig vektlagt. Det er forskjellige årsaker til valg av overvannstiltak og grunnforholdene har stor betydning, det skal derfor ikke forventes at naturbaserte løsninger er beste

løsning over alt. Det er likevel et fellestrekk i casene at overvann og flomveier i større grad redegjøres for i Oslo enn i Trondheim.

Strengere oppfølging gjennom byggesak i Oslo

Et annet funn er at i Oslo blir overvannshåndtering og kommunens overordna føringer strengere fulgt opp i byggesakene, ved at saksbehandler etterspør materiale og ber om endringer. Det kan konkluderes med at fokuset overvann har hatt i byggesakene fra Oslo delvis kan skyldes bruk av flere virkemidler i plan, og delvis på grunn av systemet Oslo kommune har for behandling av byggesaker.

Anbefalinger

Klimatilpasning, ved å ta bedre hensyn til overvann, kan sikres gjennom å ta flere grep i både plan- og byggesaksprosessen. En helhetlig løsning i reguleringsplanen kan sikres gjennom å:

1. gjøre gode undersøkelser og kartlegg i tidlig planfase.
2. planlegge på vannets premisser.
3. bruke plankart for å sikre plassering av overvannstiltak på egnede områder.

4. bruke stedstilpassa bestemmelser som sikrer løsninger og hensyn man har avdekket i planarbeidet.

5. bruke rekkefølgebestemmelser for å sikre at det blir anlagt før brukstillatelse kan gis.

Byggesak kan ivareta og følge opp overvannsløsninger gjennom å:

1. sørge for å ha avklart hvem som har ansvar for oppfølging av overvannstiltak i kommunen.
2. sørge for at overvannsløsningene, type tiltak og plassering, blir vurdert av fagkompetente tidlig i byggesaksbehandlingen.
3. kreve mer detaljert dokumentasjon underveis og slutt-dokumentasjon for å få bekreftet at løsningene er bygget og fungerer slik som tiltenkt.
4. tilse at det foreligger instruksjoner for drift og vedlikehold.
5. kartlegge de etablerte løsningene, sånn at tiltakene inngår i et system for et sammenhengende nettverk.